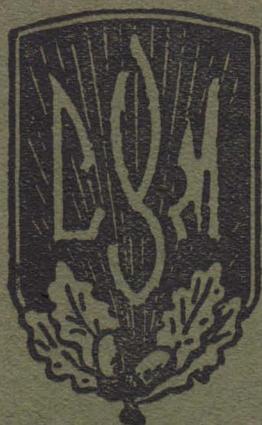

Честь України!

Готов Боронити!

ГОЛОС МОЛОДІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

В цьому числі:

	Стор.	
—	МІХНОВСЬКИЙ — ПЕТЛЮРА — КОНОВАЛЕЦЬ	2
Б. М.:	АКТ 30. ЧЕРВНЯ	3
	ІНТЕРВ'Ю З 6. ГОЛОВОЮ УКР. ДЕРЖАВНОГО ПРАВ- ЛІННЯ, п. ЯРОСЛАВОМ СТЕЦЬКОМ	5
М. Лавр-Хуторний:	ХВАЛА ТОБІ	6
В. Лихолат:	МИНУЛЕ І БУДУЧНІСТЬ	6
	ЗВЕРНЕННЯ КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	8
В. Лагодюк:	СЛИДАМИ УПА;	10
	З ЛЕМКІВЩИНИ В НІМЕЧЧИНУ	10
Муха:	НА ПОЛІТИЧНОМУ ОВИДІ	12
Василь Маркусь:	ЛИСТ ДО ЮНАЦТВА	15
П. Черкасський і А. Шульга:	ПІДСТАВИ ВИХОВАННЯ ВОЛІ	17
Проф. Іван Огієнко:	ВПЛИВ УКР. КУЛЬТУРИ НА МОСКОВСЬКУ	18
С. Рудницький:	РІКИ УКРАЇНИ	19
	ЧИ ЩЕРАЗ ПОЧАТОК СВІТУ?	20
	БЛАГОСЛОВЕННА ЗЕМЛЯ	22
Степан Глід:	ВТЕЧА	24
	ІЗ ТВОРЧОСТІ СУМІВЦІВ	26
	З ЖИТТЯ СУМ-У У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ	27
	СУМ У ШИРОКОМУ СВІТІ	30
	ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ	11, 12
	КОМУНІКАТИ, ПОВІДОМЛЕННЯ.	31, 32

ГОЛОС МОЛОДІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЧИСЛО 5 — 6. (6 — 7)

ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ, 1950.

РІК I

МІХНОВСЬКИЙ - ПЕТЛЮРА - КОНОВАЛЕЦЬ

Українська Визвольна Ідея, що пірвала за собою тисячні й мільйонні маси українського народу і мов лявіна котиться й захоплює щораз ширші круги суспільства, була ще кількадесть років тому маленьким струменем серед непролазних хащів національної несвідомості і застоятих вод ідейних блукань по чужих стежках. Українське селянство і робітництво підсвідомо бажали волі, але не знали в якому напрямі її шукати, а велика частина провідної верстви інтелігенції так захопилась чужими соціалістичними ідеями, що втрачала з ока добро власного народу. І серед тої загальної темряви блискавицею світили люди, що будили український нарід з завороження чужими гаслами, здирали провідним полуду з очей і вказували правильний і ясний шлях до кращого буття українського народу—до осягнення волі в Самостійній Державі.

Виконуючи Великий Заповіт Шевченка і йдучи його слідами діє на переломі XIX і XX ст. "Братство Тарасівців," а одним з його керівних членів є Микола Міхновський. В основу Братства лягло здобуття національної незалежності, повне відокремлення від Росії і боротьба за кращу долю свого народу. Міхновський стає душою цього товариства. І хоча Братство скоро зліквідувала російська жандармерія, однак раз започатковане діло проводилося даліше і дух революційности віщплювався в маси, а головню в українське

студенство. На зразок Братства твориться по всій Україні безліч громад та гуртків, що мали за ціль поширювати і виробляти національний світогляд. Провідником цих гуртків був Міхновський, який давав всім поради, вказівки та переконував про необхідність революційної збройної боротьби і доводив, що без національного визволення українського народу неможливе і його соціальне визволення. Весь час пропагує він ідею державности. Міхновський один з перших, що виразно поставив ясну ціль будучому українському поколінню:—Українська Самостійність! Підчас революційного хаосу він знову один із перших, хто перестерігає членів Центральної Ради, що від Росії нам не чекати нічого доброго, що Україні треба від неї цілковито відділитися і що для закріплення свободи і самостійної держави є конечною збройна сила — військо. В той час він всі свої сили віддає для того, щоб розейати дурман утопії, на яку захворіла соціалістична інтелігенція. Міхновський був реалістом і тому всіма силами домагався створення української армії, яка б твердо станула на кордонах держави і відперла ворожі зазіхання на українську землю.

В цей час на чільне місце висувається постать Симона Петлюри, що став символом безкомпромісової збройної боротьби за Укр. Державу. Досі невідомий, стає скоро провідником народу, організуючи повстання

проти існуючого ладу, а як член Директорії стале на чолі народної армії. На його заклик борони и незалежності України стали численні лази петлюрівців, що вкрилися безсмертною славою в кривавих боях проти большевицько-біловардійської хижацької Росії. Його ім'я зв'язане з проголошенням Соборности України 22-1-1919 р. із в'їздом до Золотоверхого в серпні того ж року, з "чотирокутником смерті", вкінці із походом на Київ у 1920 р. І хоча визвольна боротьба

покінчилася поразкою, Головний Отаман не страгив віри в світле майбутнє України і живо провадить далі дипломатичну акцію і військову підготовку для визвольної справи. У вирі цієї діяльності гине від руки большевицького агента дня 21-5-1926 р. в Парижі.

Однак сподівання імперіалістичної Москви вбивством одного з чільних носіїв ідеї Самостійності України завдати смертельною удару самій Ідеї, скоро розвіялися. Визвольний рух знаходить щораз більше визнавців і активних борців. Людиною, на яку з надією і підданістю звертають свої очі легіони непокірних ворожому кнотові, стає енергійний, рішучий і холоднокровний полк. Євген Коновалець. За його почином формується новий політичний рух, що органічно виростає надр українського народу. Полк. Є. коновалець збагнув конечно потребу без-

переривної збройної боротьби, яка своїми чинами засвідчувала б перед цілим світом прагнення нації до державного буття. Він зрозумів потребу створення військової організації, яка підготовляла б кадри боеквиків до нового визвольного змагу і для тієї цілі зорганізував УВО — Українську Військову Організацію. УВО створила гордий міг кривавого змагу, героїчних подвигів. На ЗУЗ УВО була тою рудійною силою, що протягом десятиліття політично оформлювала

український нарід і створила вишадову базу для СУЗ, де всупереч теророві і гострій цензурі позначився широкий духовий рух, що виявився в діяльності СВУ, СУМ і в націоналістичних тенденціях літератури.

В зв'язку з новими завданнями, що виростали перед організацією, виникла konieczність її перебудови на нових політичних засадах і тому на Конгресі Укр. Націоналістів в 1929р. створено ОУН. Націоналізм ОУН став модерною формою визвольницької ідеї, за яку клали свої голови кращі сини України. Він був духом організації, що підготовляла весь український нарід до вирішального бою для скинення ненависного ворожого ярма. Її клітини були розбудовані в арміях окупантів, адміністрації, в культ.—освітних установах, а навіть в комуністичній партії, а всі нитки зв'язку сходилися в руках полк. Коновальця. Висилаючи

людей на смертельне ризико, сам раз-у-раз ризикував собою, не маючи ніде постійного осідку. І коли вибухла петарда в його руках, коли пошматоване тіло Вождя впало на роттердамському бруку, важким сумом оповився український нарід. Одначе цим злочином, як і попередніми, не вдалося Кремлеві спаралізувати визвольного руху, ані послабити діяльність його авангарду— ОУН. Серед найбільш несприятливих умовин

II-ї світової війни ідею української самостійности несуть тисячні лави борців — героїв, що кладуть своє життя на жертвнику батьківщини.

Дух Міхновського, Петлюри, Коновальця зродив акт 30 червня 1941 року та осяяв героїчні змагання УПА і повсякчас єднає в переможному поході всіх українців, що змагають до виборення Української Самостійної Соборної Держави.

Б. М.

АКТ 30. ЧЕРВНЯ

Втративши по першій світовій війні свою незалежну державу укр. нарід не корився ні на хвилину наїзникові. Українське революційне підпілля у формі повстанських загонів, Спілки Визволення України, Спілки Української Молоді, УВО, ОУН, і інших політично-збройних організацій вперто бореться з окупантами за своє вільне і незалежне існування. В тій нерівній завзятій боротьбі наш нарід приносить в жертву дві наймаркатніші постаті української революції: Отамана С. Петлюру і полк. Е. Коновальця.

І тому друга світова війна застає український нарід зорганізованим, свідомим і готовим. Він чекає тільки нагоди виявити свою волю. Така перша нагода прийшла, коли після вибуху німецько-більшевицької війни, німецькі війська заняли Західні Українські Землі. Цілком несподівано для окупантів нагло і добре зорганізовано, охоплено організаційно ті землі, а у Львові, столиці ЗУЗ урочисто проголошено 30 червня 1941 р. на зборах Національної Ради відновлення Української Державності і покликано Державне Правління з Ярославом Стецьком, заступником провідника ОУН, на чолі.

„Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом С. Бандери проголошує відношення Української Держави. ОУН

під проводом її творця і вождя Е. Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває весь укр. нарід не скласти зброї так довго, доки на всіх укр. землях не буде створена суверенна українська влада.

На ЗУЗ твориться укр. влада, яка підпорядковується Укр. Національному Урядові, що створиться в столиці України. Києві. Українська Національна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий справедливий лад в цілому світі— понеслися незабутні слова Акту відновлення укр. Держави з радіостанції ім. Е. Коновальця у Львові.

Український нарід з незвичайним захопленням прийняв цей акт, виявляючи це захоплення в безчисленних маніфестаціях, а обі укр. церкви, устами митрополита Шептицького і єпископа Полікарпа благословили свій нарід на нове вільне життя. Цей Акт був теж одобрений народнім плєбісцитом, який відбувся на всіх ЗУЗ та в більшій частині Осередніх Земель України мимо безоглядного терору і масових репресій німців. Цей плєбісцит виказав повне і однодушне одобрення рішення Національних Зборів і тим залегалізував Державне Правління.

ІНТЕРВ'Ю

з б. Головою Укр. Державного Правління, п. Ярославом Стецьком

Кореспондент нашого органу мав змогу перевести розмову з п. Ярославом Стецьком, б. Головою УДП, з нагоди річниці 30. червня 1941. р., яку передаємо нашим читачам.

Пане Голово, чи ситуація, яка була в той час в Україні, була пригожою для проголошення відновлення Української Державності?

Це не буде перебільшенням сказати, що остання світова війна була фактично війною за Україну. Коли зударилися два імперіялізми: німецький і російський за панування над Україною, український народ мусів сказати своє суверенне слово. Акт 30. червня 1941 р. був саме цим суверенним словом України, що виповіла ним на ділі війну на два фронти. Цей акт створив теж ідейні підвалини під повстання Української Повстанської Армії (УПА), яка виросла з двофронтної війни.

Яке — на Вашу думку — відношення Акту 30. червня 1941 до 22 січня 1918?

Оцінку Акту 30. червня 1941 в порівнанні з 22. січня 1918 треба б оставити історикам.

Чому 30. червня 1941 був найвідповіднішою датою для проголошення відновлення Української Державності?

В цьому дні українці мали опановану ситуацію у Львові і захоплені всі ключеві позиції з радіостанцією включно. Большевики були прогнані зо Львова, а німці щойно входили.

Чи Вами створений уряд був пригтований на репресії німців?

Покликаний мною уряд, на основі даних мені повновастей Національними Зборами, рахувався зразу ж з репресіями німців. Від імені ОУН виразно з'ясовувано членам Уряду, що нас ждуть репресії і —

тому, хто перебере головну відповідальність найбільше мусітиме з ними рахуватися.

Члени ОУН були загартовані в довгій підпільній боротьбі і пригтовані на німецький терор, тому й ОУН була рішена тоді перебрати всю відповідальність. Це й було причиною, що ОУН в той час виразно відмічала свою роль, щоб не складати відповідальності на інших. Але при цьому я мушу відмітити, що без огляду на партійну приналежність в той час, всі члени Уряду діяли солідарно. Акт 30. червня є твором всього українського народу. Майже всі політичні середовища піддержали Акт 30. червня і приймали активну участь в державному будівництві.

Чи Українське Державне Правління мало в пляні творити українську армію?

Вже в самому акті проголошення є про те виразна мова, як про головне тоді завдання.

Чи — на Вашу думку — українська молодь усвідомила собі вагу цього акту і чи була готова боротися за нього?

Українська молодь була, як завжди в небезпечних і вирішних моментах — головним мотором дії. Тисячі найкращих, що загинули в німецьких концтаборах чи на шибеницях або розстріляні — найвимовніший доказ цього. Українська молодь всюди творила проти волі німців доконані факти, допомагаючи старшому громадянству в організованні цілості життя. Вона теж створила згодом головний кадр УПА, що зродилася саме з цього начала двофронтної української війни.

Який вплив мав Акт 30. червня 1941 на розвиток політичних подій в той час?

Акт 30. червня задемонстрував перед усім світом невгнуту волю українського народу до суверенного життя, — він по-

каз, що української проблеми не обійти нікому, — він доказав перед усім світом, що тоді, коли Франція капітулювала, коли Велика Британія була в кризовій ситуації, коли майже вся Європа була під німецьким чоботом, — єдина країна, яка без танків і бомбовозів, поміж молотом і ко-

вадлом — відважилася ставити чоло Гітлерові — це була УКРАЇНА!

Акт 30. червня примусив Гітлера остаточно розкрити карти і показав поневоєним народам, що вони можуть рахувати лише на власну силу.

Б. Дихолат.

М. Лавр-Хуторний

В РІЧНИЦЮ 30. ЧЕРВНЯ 1941.

Хвала Тобі

Воскрес Ти, Господи, й чудо нам явив:
В довготерпінні викувана сила
Нам після немочі знов душі полонила
І в силі цій нарід наш знов ожив.

Встає наш Край з недолі і руїни,
Щоб сіять зерно правди і любови,
В нове життя вкладають нові основи,
Щоб розбрат поміж нас навсе загинув.

Знов заярять верхів'я й полонини
І оживуть степи, щоб хліб родити;
І з келихів нових, нове вино нам пити,
Бо ми діждались осейної днини.

Хвала Тобі, Всевишній у віках,
Хвала за радощі. За смуток і печалі...
В довготерпінні спалено всі жалі
І висхли сльози в люду на очах.

МИНУЛЕ І БУДУЧНІСТЬ

ВСТУПАЮЧИ в другорічний етап своєї праці, Спілка Української Молоді на цьому терені пройшла тяжкий тернистий шлях, на якому вона доказала свою здібність та право до існування. Очевидно, що виносячи таке твердження не вважається, що всі труднощі вже поборено, що завдан-

ня, які на себе наложив СУМ, виконано сто-відсотково. Впродовж цілого минулого року, так же само і тепер, на всіх відтинках сумівського життя зауважується багато недотягнень, які виникали і виникають з нічого іншого, як тільки пасивного ставлення багатьох сумівців до праці в рядах

Спілки. Помимо того, що кожний з нас вступав в ряди СУМ добровільно, не означає це, щоб завдання накладені на кожного з нас були виконані лише до такої міри, доки це не вимагає жертвенности та труду. Ступаючи в ряди Спілки ми присягали, що нестимем високо сумівський прапор та не сплячимо Його. Ми прирікали перед Богом та Батьківщиною, що нестимем Його через бурі та небезпеки до самого Золотоверхого. Беручи під увагу святість та велич ідей, за які бореться СУМ і які написані золотими буквами на наших прапорах, не сміймо ані на хвилину застановитися над тим, чи наш труд і жертвенність, якої від нас вимагає Спілка, варто вложити для тих же ідей.

Нас, членів Спілки, обурювало це, коли в деяких часописах появилися наклепницькі статті, спрямовані проти СУМ, коли особи, які напевно вложили найменше праці для добра української молоді і яких з нею нічого не вяже, осмілилися лляти все, що найбрудніше на Спілку, надаючи їй назву організації фашистівської, однопартійної чи шовіністичної. Самі ж вони не потрудилися, щоб справу перевірити особисто. Їм соромно було включитися в працю з тими, які за ціль мають визволення України шляхом боротьби, шляхом посвятити для ідей Української Національної Визвольної Революції. Їх шлях — шлях Кочубеїв, Барабашів, Винниченків і їм подібних. Їх спосіб боротьби — це хилення голів перед кожним окупантом України, лизання стіп кожному наїзникові. Тому хай це не розчаровує нас, що їм не по дорозі з нами що вони ненавидять нас, що вони на кожному кроці будуть кидати нові колоди на нашому шляху. Будьмо приготовані на це що ще не в одній статті оплюгавлювати будуть СУМ та її ідеї.

Прямуючи правдивим та ясним шляхом до переможнього кінця, охоплюймо нашими ідеями всю позаспілкову молодь. Несім всім і всюди ту велику правду, ту найбільшу святість — Україну та її незаперечне „бути“ серед могутніх і вільних народів.

Ідучи тим шляхом не лишаймо молоді інших національностей, яка так же само як і ми опинилася на вигнанні і поділяє нашу долю. Помагаймо їм, якщо вони слабші. Вкажім їм шлях до визволення, яким ми прямуємо. Подаймо їм братню руку, а вони стануть нашими друзями. В той спосіб ми створимо могутній антибольшевицький фронт. Памятаймо, що молодь ця, це ті наші союзники з якими ми плече - в - плече зі зброєю в руках підемо спільно визволяти наші країни, підемо спільно будувати нове життя в вільних державах. Наладнуймо звязки з всіми анти-большевицькими організаціями молоді. Несім ідеї СУМ-у в найдалшій закутки цього терену.

Ми віримо, що час повороту на Батьківщину близький. Стережімося, щоб ця рішуча хвиля не заскочила нас. Готуймо себе на добрих бійців, готуймо себе на будівничих нашої держави! Використовуймо кожну хвилину. Не пропускаймо нагоди де б ми могли чогось навчитися, пізнавати все. Тож вчіймося! Вчіймося свого і чужого! Свого вчіймося, як чогось рідного, дорогого. Чужого — як чогось потрібного в будучності. Не прогайновуймо жадного вечора. Вчійся самі та навчаймо до науки других. Будьмо прикладом для інших. Докажім, що бути сумівцем — значить бути чесним, товариським, працьовитим, бути вірним сином України. Докажім чужинцям, що ми є дійсно тими „амбасадорами“, котрі прийшли тут щоб сказати чого ми хочемо, що нам належиться. Творім на чужині Україну, яка була б нероздільною частиною тої дійсної, святої України, яка страждає, але бореться. Доказуймо, що ми маємо право називати себе братами тих, котрі сьогодні зі зброєю в руках дають відсіч наїзникові, боронять чести цілої України, а тим самим і нашої. Віддаймо честь тим, котрі зложили свої голови на Жертовнику Батьківщини.

Пишучи ці рядки я хотів вказати на важливість завдань, які наложені на нас, що перед нами тяжка праця. Але нехай праця не відстрашує нас. Будьмо дійсно будівничими тої нової України. І ми складім хоч одну цеголку на цю велику Будову — Українську Соборну Самостійну Державу.

Б. Лихолат

З В Е Р Н Е Н Н Я

Крайового Комітету Співки Української Молоді у Великобританії

Друзі сумівки та сумівці!

Українська Молоде на терені Великої Британії!

В нашій багатострадалній Батьківщині лютує ненависний ворог українського народу і всього цивілізованого людства. В найжахливіших умовах живе і бореться український народ. Під чоботом московсько—большевицького окупанта стогнуть наші старенькі батьки і матері. Наші брати і сестри стоять в героїчній боротьбі в лавах УПА і українського революційного підпілля в Краю.

На Рідних Землях в авангарді боротьби українського народу за національне визволення стоїть українська патріотична молодь.

На нас, українську молодь на еміграції, воююча Батьківщина накладає тяжку

історичну місію. Ми не сміємо стояти осторонь, не брати участі в великому змагу, який веде українська нація за досягнення найвищої мети, здобуття Української Самостійної Соборної Держави!

В Україні, за досягнення цієї мети, українська молодь складає жертву крові на вівтарі Батьківщини.

Від нас, української молоді на еміграції, вимагається також жертви, упертої праці над собою і для добра загальної справи. Держати духовий зв'язок з воюючою Україною і давати їй моральну і можливо матеріальну допомогу є нашим святим обов'язком.

Керуючись кличем: **Б о г і Б а т ь к і - в щ и н а**, мусимо плекати почуття національної гідності, тверді засади християнської моралі та повну відданість і

Сумівці Осередку СУМ в Чорлі з сумівським прапором.

посвяту українській визвольній справі.

Виконати наложені на нас завдання зможемо лише зорганізовано, в лавах високо-ідейної молодечої організації, якою є Спілка Української Молоді.

СУМ є всенациональною, соборницькою, високо-ідейною організацією української молоді.

СУМ відновила свою діяльність на еміграції, щоб уможливити українській молоді краще виконати тяжкий, але так почесний обов'язок перед воюючою Батьківщиною.

СУМ є середовищем гартування кращих характерів, героїзму, мужності, морального, умового, духового та тілесного розвитку української молоді, готування її на незломних воїнів і високовартісних громадян.

В СУМ-і є місце і можливість для кожної молоді української людини в найкорисніший спосіб причинитися до загальної справи, українського національного визволення!

Тому Українська Молодь на терені Великої Британії! Не ходи манівцями! Вступай в ряди Спілки Української Молоді, якщо Ти свідомо своїх великих обов'язків перед кровавляючою Батьківщиною!

Гартування навколо високоідейної молодечої організації СУМезапоруючи збереження національного обличчя української молоді та відсіч деморалізуючим впливам еміграційного життя.

Не дозволюмо, щоб грядучі українські Лондон, в квітні 1950р.

покоління родилися новітніми рабами!

Друзі, сумівки та сумівці!

З ще більшою посвятою і напругою беріться до праці! Приєднуйте позаспілкову українську молодь в наші лави! Будьте горді з того, що Ви вже є членами і активними учасниками Спілки Української Молоді!

В лавах СУМ-у включаємося в боротьбу за краще завтра України! В СУМ-і віддаймо всі наші сили і знання для успішного закінчення священної борні за Українську Самостійну Соборну Державу!

Хай живе героїчний Український Народ!

Хай живе високо-ідейна патріотична українська молодь, авангард і надія української нації у боротьбі за національне визволення!

Хай живуть революційно-визвольні сили в Україні!

За Українську Самостійну Соборну Державу — найвищу мету української нації!

Честь України!

Готов Боронити!

Крайовий Комітет
Спілки Української Молоді
у В. Британії

Привіт Конференції АБН

Українська Молодь, зорганізована в Спілці Української Молоді в Великобританії, доцільно велике значення Конференції Антибольшевицького Блюку Народів і висловлює свої найщиріші побажання на успішний вислід.

Українська Молодь, як частина одного з народів уярмлених комуністичною Росією, якої кличем є: „Бог і Батьківщина”, буде завжди боротися за ідеї АБН і буде їх поширювати в цілому світі.

Ми твердо віримо, що Правда переможе Зло і що всі уярмлені народи звільняться від червоного Кремля та створять свої вільні суверенні держави.

Ми апелюємо до молоді всього світу єднатися в активній боротьбі за ідеї АБН— за свободу всім народам і за свободу і права одиниці.

За Президію К. Комітету

Я. Деремєнда
голова

Б. Лихолат
секретар

В. Олеськів — містоголова

Вищенаведений Привіт був висланий Президією Крайового Комітету СУМ у Великобританії, на Конференцію Представників АБН, яка відбулася в Шкотландії в днях 12, 13, 14 червня ц. р., за старанням Шкотландської Ліги Європейської Свободи.

В. Лагодюк

СЛІДАМИ УПА

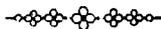
Ідем без каяття, хоч терном і камінням,
Сочиться кров із ніг, але не манівцями,
Ідем окрилені із вірою, горінням
У нашу ціль святу — Соборної Держави...

Ідемо серед бур, покинуті одні,
Серед страждань, борні, насильства
і незгоди.
Ідем задивлені у велич нових днів,
У твій тріумф Воскресня Народе.

Ідемо як один, під регіт, глум і сміх,
Залишені в лісах, на чужині, без хати..
Але щасливі у стократ за трутнів тих усіх
Що з сумнівом в душі привикли плазувати

Ідемо в ногу всі, бо якже відставати
Коли кругом чадить, палають
грізно села,
Коли ордами знов міняється орда,
Нових страшних Атиль, Неронів,
людожерів.

Ідем, бо чуєм зов прапрадідів, батьків.
Розіп'ятих в краю, по тайгах, Сахалінах!
Ідемо, щоб помстить за муки Соловків,
Бо кличг Бог, Народ і Україна!

З ЛЕМКІВЩИНИ В НІМЕЧЧИНУ

(ОПОВІДАННЯ ВОЯКА УПА)

Місяць травень 1947 р. приніс великі зміни не тільки в житті українського населення Лемківщини, але і в житті нашому — себ-то в житті українських революціонерів-повстанців. В травні місяці польське військо вигнало рештки українських селян з рідних хат та вивезло далеко на захід на „відвискані землі“ над Нісою та Одрою,

що в той спосіб ізолювати це населення від повстанців УПА.

Остаточне виселення населення було поважним ударом для нас повстанців, однак загартовані довголітньою боротьбою з наїзником ми не падали духом. — Вірні ідеї українського націоналізму повстанці залишилися на своїх місцях та провадили

далі боротьбу з польським наїздником.

Кількома словами згадав тут про те, що діяльність після остаточного виселення населення на нашому терені, себто в районі дій сл. пам. провідника Левка. В нашому районі залишилось нас сім теренових працівників — друзів з організаційної сітки. Між ними районний провідник друг Бізон, який по смерті провідника Левка обняв функції районного провідника, куцовий провідник друг Зірка, куцовий господар друг Річка, зв'язкові др. др. Бурко, Мирон, Хмара та я — як куцовий провідник.

Від дня 15 травня 1947 р. ми перебували всі разом, а місцем нашого сталого перебування був ліс між селами Мокре — Кам'яне — Белехівка. В тім лісі мали ми криївку, яка в часи більших облав була для нас охороною та безпекою нашого життя.

Обставини, в яких ми тоді жили, були дуже погані. Найгірше була справа з харчами, яких ми тоді майже не мали, а здобути їх було дуже тяжко. Ми мали ще в запасі трохи збіжжя, а решту добували: копанням в полі та збиранням грибів в лісі.

Провідник Бізон кілька разів на місяць вислав зв'язкових на „мертвий пункт“. Зв'язкові носили туди пошту та приносили звідки ту, яка була для нас. З дня на день очікували ми наказу про перехід до іншого терену, бо на нашому терені залишатись на зиму було неможливим.

В одній зі штафет з надрайонового проводу одержали ми наказ перейти на захід до Криниччини, до надрайонового провідника Христі. Та зараз виконати цей наказ було неможливо бо не було зв'язку, коли зв'язок був налагоджений, ми одержали інший наказ від надрайонового провідника Мара, який в штафеті до друга Бізона писав: „можете відійти

зі своїми людьми або на схід, або на захід до американської окупаційної зони“ Дорога як одна, так і друга були тяжкі і небезпечні. Зв'язку на схід тоді не було. Довідавшись, що на захід до американської окупаційної зони відійшли тоді надрайоновий провід, районні проводи, куцеві проводи, а також деякі відділи, ми рішили йти також туди.

19 серпня ми одержали повідомлення, що з Бузовинч відходить також Б. С. Б. провідника Максима і ми, сконтактувавшись з ним, рішили піти разом.

З Буковини вийшли ми разом 23 серпня, а 24 серпня пополудні перейшли польсько-словацький кордон. Разом з Б.С.Б. пішли також друзі Бурко, Мирон, і Хмара, ми лишилися в чотирьох: провідник Бізон, др. др. Зірка, Річка і я. Йшли ми коло 3-х тижнів і дійшли до Низьких Татрів. Військо і жандарми переслідували нас весь час, але цивільне населення Словацьчини, за винятком деяких одиниць ставилося до нас прихильно і давало потрібну поміч.

Під Татрами зайшли події, які змусили нас повернути. Ми довідалися про зловлення командира Бурлаки та про кілька менших боїв наших груп з чеським військом, які йшли перед нами. Всі села були забльоковані. Ми вже кілька днів не мали жадних харчів і не могли їх здобути, а в додаток підходила зима, а перед нами була ще далека, тяжка і небезпечна дорога.

По короткій нараді ми вирішили повернути і ще одну зиму перебути на Лемківщині, а з весною, якщо не буде війни і не буде зв'язку на схід, піти знову на захід до американської окупаційної зони. Ми уявляли собі яке це буде зимування, але спільно потішалися і вірили, що всежтаки вдасться нам перезимувати.

(Дальше буде).

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

УКРАЇНА І МОСКОВЩИНА. «Між старою Руссю Ярослава Київського, княжою та лицарською, дуже подібною до решти Європи, а Московщиною, азійською та деспотичною, яка недавно визволилася зпід монгольського ярма, існує непроходима безодня».

Люї Паріс. *Передмова франц. видання „Літопису Нестора“*. Париж 1834.

М у х а

ПОЛІТИЧНІ ДИСКУСІЇ

НА ПОЛІТИЧНОМУ ОВИДІ

ВІДВОРОТ ВІД СОЦІАЛІЗМУ В СВІТІ

Ніколи половинчасті ідеї не в силі протиставитися ворожій. Комунізм можна перемогти лише протилежною ідеєю, а не подібною. Як відомо в багатьох країнах світу в останніх виборах програли соціалістичні партії, головню ті, що ще не здекларували остаточно ворожого свого становища до марксизму. Наприклад німецька СПД ще досі стоїть в фарватері марксистської ідології. Англійська лейбор-партія різниться світоглядом суттєво від інших тим, що вона в принципі відкинула марксизм, а стоїть на позиціях християнства. У Франції соціалізм повністю скомпромітований. Та конституція, яка вже стала слабкістю Франції, властиво — твір соціалізму.

Націонал-комунізм, тітоїзм, гомулкізм, рейкізм, костофізм

Важливіше, як оцінювати ті чи інші тактичні заходи дипломатів і політиків, доцільніше споглядати ці ідеї, якими вони керуються і яким вони надають те, чи інше значення. По цьому ми пізнаємо чи є перспектива перед цими політиками, чи ні. Наївні західні політики, як сліпий плота, вчепилися того нещасного тирана Тіта і роблять з нього героя антикремлівської боротьби, хоч він і не дуже претяся на цей „пост“. Зчинився шум, що комуністичні партії вже розкладаються, бо кожна має вже свого Тіта. Люди хочуть задурити своє грішне сумління, що віддали в Ялті пів—Європи Сталінові. Тітоїзм відвертає увагу від властивих сил, що єдині є спроможні протиставитися комунізму, про що детальніше писав „Українець“ в статті: „Загадка тітоїзму“. Так само, як троцькізм, бухаринізм, зиновіїзм, скрипниківщина не перемогли кремлів-

ського комунізму, так само не зробить цього тітоїзм, що є лише варіантом комунізму. Комунізм комунізмом не можна перемогти!

Націоналізм і християнство — єдині спроможні це вчинити. Всі Гомулки, Райки, Костови, — це викинені на смітник вчорашні тирані. Хай же лишаяються на ньому, а порядним людям не годиться живитися відпадками з смітників.

Латинський бльок

Іспанія, Португалія і південно-американські країни мають цю назву. До них ще інколи додають Італію і Францію. Дехто із наших публіцистів звертає увагу на те, що ми не доцінюємо його. Це правда, що світоглядом цей бльок стоїть твердо на християнських засадах (виключаючи Францію), але політично він головню, коли йде про південну Америку, не є здекларовано антибольшевицький.

СУТТЄВА ПОМИЛКА ЧЕРЧІЛЯ

Наші упівці в сто раз краще від Черчіля збагнули суть розвитку світу відповідаючи Черчілеві листом: „Чи атомова бомба врятує світ? Відомий вислів Черчіля, що можна спокійно спати, доки атомова бомба в США, яка єдина є гарантією миру. А коли атомову бомбу має і ССРСР? Не в механічній зброї порятунок для світу, а в ідеї, кращій, вищій, благороднішій! Доки світ не зрозуміє, що наше століття — це століття ідеї, доти він нічого не вдіє.

Світ прагне тепер до Бога, правди і добра, бачучи кругом пекло зло, неволю, рабство. Коли большевизм висуває ідеї ненависти, знищення, нігілізму, неволі, панування кліки над народом, коли створив один великий концтабір, коли з ненависти винищує цілі соціальні верстви народу, —

в той час треба протиставити йому діаметрально інші ідеї, які були б в силі своєю благородністю захопити душі людські, що нестимуть світ кращій, благородніший, за який варті вмирати. Вмирати за побудову «нового» світу ненависті, самознищення, рабства, неволі, — ніхто не захоче. Тільки міняти ролі кому це потрібне? Тільки зміни ролі хотів Гітлер і — програв. Щоб на місце імперіялізму і поневолення російсько-большевицького, прийшов американський, чи білоросійський, який глузд це мало б? Не в тому суть історичного процесу. Невже за цю зміну залізних кайданів на золоті варто б народам воювати, терпіти і вмирати? Невже тільки за зміну одного поневолювача на другого — гинули б стільки мільйонів і такі важкі терпіння переносили б? Ні, світ іде до зовсім нового, що досі не здійсненого! Не можуть десятки мільйонів безлідно вмерти тільки ради того, щоб одні диктатори замінили других, одні поневолювачі других, щоб все залишилося по-старому! Тоді не мав би світ взагалі глузду! Борці з підпілля горять святою ненавистю, гостять свячені ножі, але на те, щоб викоринити зло, неволю, рабство, щоб знищити причини зла і неволі, щоб покласти край тиранії, щоб виполоти їх взагалі і щоб духу смердячого по них не стало.

Це правда, що потече Дніпром у Чорне море кров тиранів і від неї зачервоніє Дніпро, але на те, щоб вже більше тиранів не було, щоб затріюмфувала воля, гармонія поміж народами, справедливість поміж людьми. Як казав колись Брут: «Для Бога найприємніша жертва-кров тирана». Коли іти на боротьбу, то треба іти з вищими ідеями, щоб наша сила була не лише в фізичних елементах, які завжди слабші в поневоленого, але в духових, якими передусім перемагає поневолений. Ці вищі цінності, цю вищу систему ідей над большевизмом, над людоненависництвом дає нам християнство, що мало своїх Липківських, Сліпих, Степіначів, Мерс'є, Бандурських, Варнав.

Окрилена християнським духом і мораллю наша християнська національна і соціальна ідея — непереможні. Коли ми оцінюємо міжнародні події — треба їх оцінювати з цього погляду, щоб вірно зорієнтуватися в них і мати критерії для

розцінки того, що наближає перемогу.

НЕ ДОЛЯР, А НОВА ІДЕЯ

КИТАЙ. Трагедія китайського народу добігла кінця. Мао—Тсе—Тунг добився влади. Перед світом стоїть тепер серйозна загроза. ССРСР і комуністичний Китай — це велика сила. Захід свою гру в Китаї програв. Намагання рятувати господарські концесії за поміччю визнання де юре уряду Мао—Тсе—Тунга, безпросвітні. Невже Захід думає, що це порятунок? Китай — це фактично новий Мюнхен, який нічого не відсунув, а тільки наблизив світову катастрофу. Ціла Азія тепер під загрозою. Яка причина поразки Чан-Кай-Шека? Чи він був націоналістом і чи програв у Китаї націоналізм? Отже — ні. Чанг — це Гугенберг в Китаї, що ніколи не використовував націоналістичні фрази для своїх цілей. Чанг був захисником інтересів вузького кола китайців, а не інтересів цілого народу, тому він програв. Коли б Чанг був націоналістом, тоді він взяв би під захист найширші кола народу, перевів би соціальні реформи: зніс би лятіфундії, зробив би робітника господарем на фабриках, підніс би життєвий рівень пересічної людини і тим одним помахом вибив би ґрунт з—під ніг комунізму. І не помогли б тоді советські дивізії, ані зброя, що її давав для Мао Сталін, бо весь народ став би проти сталінського запроданця — Мао. Але сталося навпаки. Тому що Чанг не перевів реформ, Мао обманом, обіцянками здобув собі частину населення за собою; дістав допомогу від Сталіна і поневолив китайський народ, завівши там неймовірну диктатуру і тиранію. Отже в неволі Китаю винуватий Чанг не менше, як Мао. Г'одного і другого доводиться китайським націоналістам, що врятовують Китай, відкидати. Доки не буде здійснена соціальна справедливість, так довго тріюмфуватиме то тут то там комуністична демагогія. Безумовно, винуватий в трагедії Китаю теж захід, що не дав належної допомоги йому, коли Мао мав її від Сталіна. Але допомогти можна лише тому, хто з тієї допомоги може скористати і щось зробити з нею пунного. Але давати її в ненаситну кишеню китайських генералів не було глузду. Тому можна різно дивитися на генерала Маршала, що

відкинув плян допомоги Чан-Кай-Шкові, але твердити, що лише з причини браку цієї допомоги Китай програв, означає не бачити суті. Китай програв тимчасово, бо не мав такої політичної організації, яка змогла б поєднати соціальні реформи, більше того, — національно-соціальну революцію, що її треба було перевести в феодалному Китаї з боротьбою проти російської агресії Мао. Факт перебрання влади Мао означає поневолення Китаю. Тому є помилкове твердження, мовляв Мао іде на зустріч національним силам Китаю, проганяючи “білих чортів,” ні — Мао іде нога в ногу з “червоними чортами,” що є в сто раз гірше від “білих.” Мао проганяє західних “чортів, але віддає себе в сто раз гірше рабство Кремля і, більше того, стаючи комуністичним тираном Китаю, вбиває його найбільші традиції, так, як це зробив большевизм з народами, що їх підкорив в Європі. Куди ж іти Китаєві? Націоналістичним і демократичним силам підпільного Китаю треба наново організуватися, відкидаючи скомпромітований патронат Чанг—Кай-Шека, ставити боротьбу проти Мао на засадах національно — соціальної революції, проти комунізму — большевизму і проти феодало—капіталізму, а за соціальну справедливість, за участь у владі працюючої людини, за добробут народних мас, за незалежність Китаю від Кремля і від Вашингтону! За справжню не фальшовану демократію проти тоталітаризму.

ЧИ ПЛЯН МАРШАЛА ПОРЯТУНОК ДЛЯ АЗІЇ?

Сподіватися завжди порятунку від своїх слабостей і невдач, поглядаючи на США, на вуйка Сама — це вияв цілковитого дефетизму (поразництва) де лиме починають большевики наступати, роблячи авантури і диверсії, чуємо крик: давай плян Маршала, давай поміч США, давай гроші. Це є певний занепад моралі, честі, гідності, жебрацька психологія! Світ в рятує не долар США, а нова ідея. Чуємо скрізь: без грошей США для Азії комунізму не стримати. Невяке комунізм така сила, що і в найглухішому закутку світу може йому протиставитися лише США? Чи напр. в

Італії безконечні страйки в вислідом лише сили комунізму, чи може безглуздої соціальної політики уряду? Говорімо до кінця: світ врятують не США, ані Англія, але кожна країна мусить рятувати сама себе. В Італії ще і досі є лятифундії, ще тепер лежать облогом необроблені поля, що належать кільком магнатам. Доки не буде великого соціального здійсненого пляну в користь вбогих, доки народні маси не побачать, що їх уряди здійснюють соціальну справедливість, тобто — доки масова, трудова людина не буде мати людського життя, доки лятифундії не будуть поділені і не перейдуть в приватну, трудову власність мало — чи безземельних хліборобів, доки робітник не буде мати голосу в підприємствах і не буде його співвласником, — так довго буде діяти комуністична демагогія. Нічого тут пляни Маршала не допоможуть. При чому тут плян Маршала, коли zdeгенерований мільярдер Алі-Хан викиде мільйони, здерті з індійського робітника, на гуляще життя по кабарегах Європи і Америки — і це все бачать робітники?! Може не надто багато іпоможуть для злагіднення нужди ці соціальні реформи, але вони зроблять найважливіше: почуття кривди зменшать, віддаль скоротять. На барикади ідуть люди не тому, що вони хочуть мати на 10, чи на 20 відсотків підвищену платню, але тому, що прагнуть соціальної справедливості. Туга за нею жене їх на смерть. Тому, наприклад, коли всі голодують, немає бунту, бо немає почуття кривди. Завжди ідеалістичні моменти мотивують революції! Глибоке розуміння цих справ має церква. Наприклад в енцикліках папських цей момент дуже глибоко відмічений. Отже, доки національна і християнська ідея не буде покладена в основу соціальної проблеми, доти не допоможуть жодні пляні Маршала світові. Світ мусить сам в собі — з власних сил допомогти, а США можуть лише додатково матеріальну лепту, у власному інтересі, докинути! Але як довго чути-мемо, що вся надія на США, тоді неминуче світ ітима до катастрофи!

Порятунком для світу в національній і соціальній ідеї, в здійсненні справедливості на землі. Тоді зникне, як кошмар большевизм!

ЛИСТ ДО ЮНАЦТВА

Юначе! Юначко!

До Тебе вже не раз писали листи Твої рідні і знайомі. Напевно вже і Ти сам (а) часто відповідав (ла) в довгих і коротких листах тим, хто до Тебе звертався. Одначе, чи не вчерше в житті отримувеш листа від незнайомої Тобі та далекої особи. Справді, ми, можливо, не мали щастя бути знайомими, та хіба тому, ми собі далекі? Нас чекає

твердістю їхнього характеру, вірним служінням своєму народові. Признаєшся, в Тебе часто зароджувалось бажання стати і самому (ій) таким (ою). Це дуже гарно, що в Тебе виникає бажання стати прикладним (ою) у своєму житті, творити добро, набути прикмети великих і славних людей. Одначе, чи Ти зупинявся (лаєь) над тим, як дійшли ці люди до такого становища, яку працю вони

Малі танцюристки манчестерського балету „Орли“ в танку „Гуцулка“.

багато спільних думок, в'яжуть нас спільні зусилля. А надто близькі ми собі, бо я, як старший Твій друг, маю щастя працювати серед юнацтва, будучи керівником однієї організації доростаючої молоді, Юнацтва Спільки Української Молоді. З цього стану вища звертаюсь до Тебе, мій юний друже (юна подруго), в цих кількох словах:

Читаючи в книжках, що описували життя окремих великих людей, і Ти часто захоплювався (лаєь) їх чинами, мудрістю, зусиллям.

самі та інші вклали в формування своєї особистості? А бачиш, це дуже важливе. Вони ж так само, як і Ти, були звичайними юнаками, з яких могли статись в майбутньому як гарні, так теж і погані люди та сини свого народу. Тільки наполягливою працею над собою, лише впертим і послідовним змаганням до мети, чістим шліфуванням своєї душі і характеру осягли вони сест. І то вже від ранніх юнацьких років, і то скрізь: в родині, між своїми друзями, в школі, в

юнацькій організації.

Хочеш стати таким (ою). бажавши в майбутньому гідно послужити Україні,— розваж і ці питання, вибери собі шлях і ним послідовно ступай до мети. Самому (ій) важко іти та змагатись,—це ти знаєш! Нераз Ти хотів(ла) добути якийсь шпиль; а коли сам(а) вибирався (лась), часто завертався(лась) з половини дороги. Коли ж Вас ішов гурт, Ти був(ла) між першими і, здобувши визначену мету, задоволено повертався(лась) додому. **Вгурті** веселіше, **спільно** успішніше проходить праця, **разом** здобувається теж намічену мету.

Щоб допомогти Тобі, Юначе(чко) пройти корисно свій дорогий юнацький вік, щоб Ти успішно і щасливо пройшов(шла) своє неповторне юнацтво, хочемо Тобі допомогти. Хочемо створити середовище спільної праці, творчості і змагань, середовище юнацької дружби та справжньої молодости. Хочемо створити такі рямці й можливості діяння, де український юнак зможе сам та з допомогою своїх старших друзів працювати над собою, над збагаченням своїх знань, над формуванням своїх духових вартостей.

Таким середовищем стане для Тебе організація, що її сьогодні розбудовуємо: Юнацтво Спілки Української Молоді, або Юний СУМ.

Дорогий Друже! Дорога Подруго! Ти напевно знаєш цю організацію, що криється під трому літерами: СУМ. Ти маєш змогу бачити своїх старших друзів і подруг за корисною працею в Спілці Української Молоді. Але Ти знаєш, що ця організація має свою славу традицію з Рідного Краю. Її створила таємно українська молодь та юнацтво під советською окупацією в Україні. Ці перші сумівці, між якими було немало Твоїх ровесників, бажаючи послужити вірно своєму народові, понесли багато жертв від ворога, але не зрадили свої Батьківщини.

Отож, ідучи слідами цих перших сумівців та наслідуючи їхню любов і жертвенність супроти України, ми відновили перед трьома роками на чужині СУМ, а тепер творимо Юнацтво Спілки Української Молоді для таких юнаків і юначок, як Ти.

Може подумавши, що наш почин не дорівнюється тому, що творили наші друзі перед 20-ти роками в Україні. Твоя правда: они були членами СУМ-у працювали й

боролись в його рядах в жорстоких умовах большевицького панування. Це було сміливе й героїчне від перших сумівців.

Але потреба організуватись, спільно творити і змагатись українському юнацтву на чужині сьогодні така сама потреба, як була на Рідних Землях. Можливо, хтось Тобі скаже: “ Ми на чужині живемо вільно, то й нема потреби нам протикого-небудь боротись, а большевиків тут нема ” Не повір йому, Друже! Ми боремось не тільки **проти**, але і **за**. За українську душу, за те, щоб ми не втратили, але поглиблювали нашу любов до України, за те, щоб ми були готові завжди послужити нашому народові.

Чужина — це наш скритий ворог; воне намагається нам відібрати нашу кохену Батьківщину, вкрасти наші душі. Це всім нам загрожує, мені, Тобі, нашим друзям. Боротись проти небезпеки чужини, плекати своє рідне, зберегти українську душу для України — ось наше завдання. Зокрема, Ти, юний Друже, молода Подруго, повинен (на) собі усвідомити, з одного боку-небезпеки, що грозять Твоїй українській юності, а з другого — завдання, що їх ставить перед нами далека наша Батьківщина. А вони великі і важкі: допомогти їй визволитись від так лютого ворога та відбудувати нашу святую руїну.

Це все в певній частині спадає і на Твої молоді плечі, а чи зможеш це перше, щоб бути добрим сином України на чужині, виконувати **одинок**о, а чи зможеш готуватись **сам-один** до другого: послужити Батьківщині, як настане потреба? Напевно ні! Для цього треба **гурту, спільних зусиль і праці, дружнього змагу**. Це можна проводити в юнацькій сім'ї, в нашій організації: Юнацтво Спілки Української Молоді.

Юний СУМ, це найкращий шлях служіння українського юнацтва нашому народові. Юний СУМ ростить Україні добрих синів і дочок, тих, що змагатимуть до її визволення, тих, що своєю працею в майбутньому розбудують нашу державу та тих, що збережуть навечно наші здобутки.

Хочеш бути таким, — ходи до нас! Ступай в ряди Юного СУМ-у. Кличу Тебе в імені своїм та тих Твоїх молодших і старших друзів, що вже називають себе членами

(Продовження побіч).

„УЧИТЕСЯ, БРАТИ МОЇ...“

П. Черкаський і А. Шульга

КРИЗА І ВІДРОДЖЕННЯ ДУХОВОСТІ

ЗАКІНЧЕННЯ

ПІДСТАВИ ВИХОВАННЯ ВОЛІ

Є люди, в товаристві яких виявляються, чи відживають накращі наші почування. Перебуваючи з такими людьми, ми не можемо мати низьких думок, робити і думати про негідні вчинки. Одна лише присутність таких людей стає джерелом нашого піднесення, очищення. Усі кращі первні нашої натури прокидаються через пізнавання цих людей, і ми відчуваємо, чого ніколи передтим не було, моральну огиду до всього дурного. Припустім, що такий вплив продовжиться місяці, роки, усе життя-яким би став тоді наш характер?

Ще інакше ці справи охоплюють кажучи: „скажи хто твої приятелі, то знатиму хто ти такий,” або: „з ким поведешся від того „наберешся.” Тому і, напевно не надаремно, існує така теза: Життя з Сократом повинно умудрити чоловіка, з Аристотелем—зробить його справедливим, з Савонаролою—стійким.

Необхідним початком людської величї, в якій би формї вона не виявлялася, повинно числитися її моральну вартість. Всякий ухил

від цієї засади, є зрадою суспільного обов'язку ослабленням нашої енергії, несе розкладаючий вплив на всю нашу будучину. Крапля болота, яка падає у чисту воду, може не завжди помітна для ока, розплившись у воді, забруднить її і може послужити середником розмноження хоробо—творчих грибків і бактерій. Таким є закон природи, однаково як у фізичнім, так і у духовім світі. Отрує, в яких би дозах не подавалася, все є отруєно, і зло є все злом, хочби воно було й найменше. Струна, як ослабне під час гри хоч на секунду, зараз дає фалшивий тон і тим псує цілу гармонію. Те саме треба сказати і про моральну гармонію людського духа. Тому ми повинні бути завжди уважними до себе, навіть в окремих щоденних випадках нашого життя. Ми, звичайно, звикли дуже легко відноситись до наших дрібненьких недомогань, а яке ж вони велике значення, в дійсности, мають. Подібно тому, як Альпи чи Гімалаї складаються з маленьких пісчинок, а безбрежні океани з маленьких краплин, так життя наше скла дається з окремих дрібничок. Всесвітньої чи всенаціональної слави герої родяться не кожного віку, а загально признані подвиги доконуються не в кожний час, життя ж тимчасом йде своїм шляхом і несе з собою свої щоденні злидні і турботи. Тож по своїм відношенню до цих життєвих дрібничок і пізнається людину найкраще. Наприкінці 19 століття при розкопках Помпеї, був відкритий римський вояк у цілім вояцькім виряді і в позиції вартового. Очевидно, стоячи на варті, вояк бачив неминучу смерть (вогнену лаву що надвигалась), але вірний своєму обов'язку, залишився непорушним на своєму посту і, привалений лавою, так залишився до днів відкриття його. Це один з багатьох, невідомих світові героїв, що чин їх при інших обставинах

Юнацтва СУМ-у :

Будь нашим ближчим другом, вступає в наш гурт і дружньо, плече в плече, прямуймо до нашої великої мети.

Кінчу свого листа в надї, що зможе Тебе називати юнаком Спїлки Української Молоді. Вважатиму за прихильну відповідь на мій лист Твій вступ і віддану працю в юному СУМ-і.

З сумівським привітом :

ЧЕСТЬ УКРАЇНИ—ГОТОВ ГОРОНИТИ!

Василь Маркусь.

Центральний Комітет
Спїлки Української Молоді.

був би записаний на сторінках історії як приклад і гордість потомків. Якби він не загинув у Помпеї, його життя, якби не випало йому стати героєм, у всякім випадку було б життям мужнього і відданого своєму обов'язкові чоловіка. Це також вірне як і те, що людина з дрібною, низькою душею при жадних обставинах не стане героєм. Тому треба пам'ятати, що може нікому з нас не призначено творити великі діла у життю, але усі можемо і повинні чесно виконати призначення і внести у життя ту долю добра і справедливості, яка властива нашим уродженим здібностям. Слід підкреслити, що бути героєм дане не кожному, не кожний день приходять потреби в подвигах, але всі ми можемо бути добрими, чесними людьми, носіями вищих ідей, робітниками в ділі творення раю на землі. Всі знаємо, що аби стати атлетом, треба почати вправи з найменшими тягарцями, та що лише довга і уперта праця і систематичні вправи допровадити можуть до вільних маніпуляцій з 5-10-20 — і.т.д. кілограмовими тягарцями. Тож всі мусимо собі усвідомити, що й сили моральні ростуть лише задяки вправам. Тому постійно треба працювати над своєю волею, вправлятися у стремління до добра і правди, не марнуючи ані одного випадку дати їй (волі) проявити себе з ідейного боку.

Хто знає, може якийсь дрібний випадок зачепить у тайниках нашої душі нам самим

невідомі струни, і все наше життя стане наповненним мелодією побідного гимну любови до Бога, а тим самим і до людей.

Є старе індійське оповідання, як один батько зірвав з великого дерева дозрілий овоч, розломив його навпіл і, показуючи середину сипові, спитав його, що він там бачить. “Декілька малих зернят,” відповів син.” Візьми одно з них, перекуси і скажи, що в нім є всередині” — сказав батько. Як це син зробив, сказав батькові що там нічого немає. На це зауважив батько: “Сину мій, у середині зерна, де ти нічого не бачиш, укрита можливість життя великого дерева, а озочами того дерева могли би насоложуватися сотки людей, якби яшище цей зародок упав на добрий ґрунт і пустив росток.”

А скільки таких зародків добра гине в кожному з нас лише тому, що ми легковажимо собі, як діти нічого не бачимо в них, не надаємо цим зародкам ніякого значення.

Скільки високих почувань глухне тому, що ми не зупиняємось на них з відповідною увагою, не даємо їм розвинутися, зміцнитись в нас.

Тому з літами грубіє наше, від природи ніжне, серце, рідше з'являються добрі бажання, не доконуються можливі справи любови і правди, тоді як життя таке біде на це і так дуже їх потребує.

КІНЕЦЬ

Проф. Іван Огієнко

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

КОРОТКА ІСТОРІЯ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(Закінчення)

ВПЛИВ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ НА МОСКОВСЬКУ

Я вже розказував, що Україна кохалась в *драматичній поезії* і утворила силу драматичних творів. І Україна понесла твори свої на Москву: московський театр, московська драматична література — це діло рук наших, українських. Ще в XVII занесли українці свою драму до Москви:

І ми бачимо, що в XVII та XVIII

віках ведуть у Москві самі українці. Коли Петро I розпочав свої реформи, то київські драматурги щиро допомогли йому тим, що славили ці реформи в своїх творах і думки Петра розказували на сцені.

В XVIII віці українці рознесли свої драми по всій Росії і заклали театри в самих найдаальших закутках її. В Росії

українці перші заклали драматичні вистави і давали їх протягом сльме всього ХУІІІ століття. Навіть не забули українці і далекого Сибіру.

Наш *вертеп*, що ним так вславилась стара Україна, земляки наші позаносили теж по всіх закутках Росії і його бачимо в Смоленську, Новгороді, і навіть в Сибіру — Тобольську та Іркутську, куди його позаносили вчителі-українці.

Своє замилювання до писання *віршів* українці занесли і до Москви, і вже з половини ХУІІІ-го століття в московській літературі досить помітно починає розвиватись силлабічна поезія.

Українці завели систему *орфографії* на Москві і вони ж провели її до життя. Ще з початку ХУІІ століття, коли р. 1619 вийшла наша славетна граматика М. Старицького, скрізь по всьому слав'янському

миру запанував той правопис, що подав його Смотрицький. Запанував він і на Москві, і з деякими змінами крепко держиться там аж до нашого часу.

Коли з р. 1721 по Росії повелися нові школи, то учителями туди пішли майже самі українці, і от ці вчителі-українці і рознесли по всіх закутках Росії правопис Смотрицького.

Такий був вплив України на Москву в ХУІІ віці. На церковнім, літературнім та науковім ґрунті українці завше були першими на Москві. Українці щиро оддавали Москві всі свої сили, всі свої знання, і протягом ХУІІ-го віку вони підготовили родючий ґрунт до реформ Петра І, і вони ж таки були його найбільшчими помішниками, коли прийшлося ці реформи провадити до життя.

С. Рудницький

ЗЕМЛЕЗНАННЯ

(ПРОДОВЖЕННЯ)

Ріки України

Води України спивають переважно в Чорне й Озівське море.

До Чорного моря вливається першою від заходу ріка Дунай, що має багато приток. Поміж ними деякі випливають і проходять на українських землях. Це Тиса з її притоками, буковинський Серет і бистрий Прут із хрустальним Черемошем, що плинуть у Чорногорах.

Дальша ріка України це бистротечний Дністер. Випливає в Beskidi, пливе по Підгіррю й Поділля, де творить величній яр і пороги (коло Ямполья). Вливається в море великим лиманом.

Правобічні притоки Дністра це бистрі верховинські річки: Стрий, Свіча, Лімниця, Бистриця, та бесарабські лівні ріки Реут і Бик. Лівобіч приймає Дністер: карпатську річку Стрийгор і подільські річки:

Верещицю, Гнилу Липу, Золоту Липу, Стрипу, Серет, Збруч, Смотрич, Ушицю, Лядаву, Мурахву, Русаву, Ягорлик і Курчуган. Всі ці річки маловідні, пливуть глибокими ярами. Дністер придатний до плавби, та мало по нім суден ходить.

Дальша велика ріка України Бог, розмежує височини Поділля й Подніпря. В скалистому кориті Бога не багато води; тому він не сплавний. Аж випливши на Чорноморський низ, стає, Бог сплавний і творить глибокий лиман, що лучиться в одно з дніпровим.

Притоки Бога правобічні: Рів, Кодима, Чичикля, й лівобічні: Соб, Синюха з Ятраню, Гірним і Гнилим Тикичем і Висєю, Мертвовод і Інгул всі небагаті водою.

Найбільша ріка України це Дніпро. Він святий для кожного Українця чи

Українки, святий своїми споминами про давню славу й давнє лихоліття нашого народу. З Дніпром звязана вся доля й недоля України, над його берегами творилися українські держави, гуртувався споконвіку в одностайну громаду український народ. Над Дніпром все був осередок України, все било її серце.

Дніпро це одна з найбільших рік Європи (третя по Волзі й Дунаєви) і цілої землі. Дніпрові води спливають в долішнім бігу по камяних лавах—порогах.

Дніпро є на 2100 кілометрів довгий, його сточище таке велике, як ціла французька або німецька держава. Приток він має дуже багато. Колиб їх всіх разом узяти, можнаб опоясати ними одну третину цілої земної кулі.

Праві притоки Дніпра: Рось, Ігнулець і другі.

Найважливіші лівобічні притоки Дніпра сплавна Десна, Сула, Псьол, Ворскла, Орел і Самара.

Дальша велика ріка України це Дін. Він витікає на Московщині й пливе тільки частю своєї течви на Україні. Дін небагато

коротший Дніпра, та води в його багато менче й він тому для плавби менче важний, хоч порогів у його не має. Його правий беріг всюди високий, лівий низький.

З приток Дону найважливіші Донець, Вороніж, Медведиця.

Останні ріки чорноморсько-озівської області це велика ріка Кубань. Вона впливає з Кавказу.

Західні межі України належать до сточища Висли, що вливається в Балтійське море. З правих приток Висли проходять на межах України Дунаєць з Попрадом, Вислока, Сян з Вислоком, гранична ріка України Вепр. Найбільша притока Висли це Буг з притокою Мухавцем, що сполучений каналом з Прип'ятю.

Східні окраїни нашої батьківщини сягають знов у область каспійського моря. Це не море а величезне озеро, що не має сполуки з морем. До його вливаються на межах України дві річки: Кума й Терек; обі впливають з Кавказу. Такі ріки, що не вливаються в море а в безвідпливне озеро, звуться середземні. Їх сточища називаємо безвідпливними просторами.

ЧИ ЩЕРАЗ ПОЧАТОК СВІТУ?

Американський інженер Г.А. Бравн висунув сенсаційну гіпотезу, згідно, з якою обличчя нашої планети — землі може зовсім раптово змінитися. Зміна не означала б кінця світу, але спричинила б повний упадок сьогочасної культури й цивілізації. Не зважаючи на те, що вчені ставляться з сумнівом до тверджень Бравна, світова, зкорема американська преса широко коментує їх. Подаємо, для ознайомлення наших читачів з науковими сенсаціями, ці твердження американського інженера і їх аргументацію.

Тридцятип'яти літні досліді стверджують, що великі льодові маси, скупчені в обширі південного бігуна, постійно збільшуються в ширину й глибину і то не рівномірно

довкруги бігуна, а лише з одної його сторони. В наслідок цього можна сподіватися порушення оборотового руху землі навколо її осі, бо точка тяжіння землі пересунеться в ту сторону, де скупчуються льодові маси. Вже тепер астрономічні спостереження підтверджують, що вісь землі починає повільно й поступово змінювати своє положення. Через постійний і, що найважливіше, односторонній зріст льодових мас, все більше й більше втрачається рівновага землі і тому треба рахуватися з тим, що якогось дня земля “перевернеться догори ногами,” і знайде собі нову ротаційну вісь, що відповідатиме зміненому розподілові тягару та новому положенню точки тяжіння. Ця зміна буде дуже скорою і несподіваною. Завдяки раптовому процесові зміни земної осі, треба рахуватися з тим, що через усі земні

континенти пройде потужна водяна хвиля і зміє з землі майже все, що є на її поверхні. Частина континентів у наслідок такого грандіозного катаклізму опинить ся під водою. Нова земна вісь прийме зовсім інший напрямок. Майбутній меридіан проходитьиме, як припускає Бравн, через північну Канаду, Гренляндію, Норвегію, Україну, ріку Ніл і т.д. Візьми до рук глобус і поведи на ньому нитку в поданому напрямку. Кліматично ці місцевості опиняться раптом у тропічному кліматі, тоді, як східня частина південної Америки — в полон вічного льоду.

Свою гіпотезу Бравн обґрунтовує твердженням, що наша земля кілька тисячоліть тому вже не раз зміняла свою вісь, доказом чого є присутність залишків мамутів (великих праслонів) і носорогів у снігах північного Сибіру. Обидві ці тварини тропічного походження не могли б ніколи жити в країні, рослинність якої, як у сьогоднішньому північному Сибіру, є такою скупою. За останніх 240 років у снігах і льодах Сибіру знайдено 21 мамутів 4 носороги. В усіх випадках докладні досліді виявили, що причина їхньої смерти була раптова і несподівана. багато з тих звірів замерзла, інші мають поломані кістки. В пащах тих тварин було знайдено залишки трави і галузок. Це вказує на те, що смерть наступила так раптово, що тварини не встигли проковтнути їжі. Останки їжі, знайдені у шлунку, показують, що в Сибіру в той час була буйна тропічна рослинність. Крім мамутів та носорогів, знайдено було також кістяки коней, буйволів і верблюдів, які можуть жити лише в тропічних або субтропічних смугах. Все це, як каже Бравн, свідчить про те, що простори Сибіру в той час мусіли належати до тропічної смуги і що земля один раз (якщо не більше) змінила свою вісь. Також і тоді рівновага землі

могла бути порушена зростом льодових мас, а причиною несподіваного катаклізму була лише зміна напряму земної осі. Величезна водяна хвиля заляла континенти. На півночі вона зразу замерзла і разом знею замерзли знайдені сьогодні мамути й носороги. Гіпотезу Бравна підтверджують також і інші знахідки, зокрема скам'янілі тропічні дерева. Бравн твердить, що остання зміна осі нашої планети відбулася десь біля 8000 літ тому. Величезні скам'яніння Елловстонського Парку (США) доводять, що земля з часу початку рослинного життя на ній змінювала свою вісь. 17 разів. Перед останньою південний бігун нашої землі мусів знаходитися в околицях сьогоднішнього озера Чад (Африка). Цікаво, що майже всі народи світу знають переказ про всесвітній потоп, що знищив майже все людське життя.

Г.А. Бравн подає також спосіб, при допомозі якого люди могли б запобігти новій катастрофі. Для цього треба стримати дальніше відкладання льодових мас на просторах, про які ми говорили вище, шляхом побудування дослідчих метеорологічних станцій вздовж 20000 кілометрового побережжя Антрактиди. Треба стримати також просування льодовиків з Антарктичного побережжя в бік моря. Товщина льодової поволоки сьогодні вже становить 1500 метрів. Нове небезпечне збільшення льоду, на думку Бравна, можна розсаджувати при допомозі атомових бомб.

Якщо б теорія Бравна виправдала себе і вдалося запобігти можливій катастрофі — це був би найбільший тріумф людства над природою. Імя Г.А. Бравна було б записане золотими буквами в історію людського буття.

Подав І-за.

ЧУЖИНЦІ ПРО УКРАЇНУ

УКРАЇНА — НОВОЮ ГРЕЦІЄЮ. »Україна буде новою Грецією: гарне небо цього народу, його весела вдача, його музикальна природа, його плодovита земля і т. д. колись проснуться; повстане культурна нація: її межі простягнуться до Чорного моря, а звідти ген, у широкий світ.«

І. Г. Гердер: „Щоденник мові подорожі в 1769 р.“

„БЛАГОСЛОВЕННА ЗЕМЛЯ“

АНГЛІЙСЬКИЙ ОПИС УКРАЇНИ

В своїй, виданій за рік перед першою світовою війною книжці „Що я бачив в Росії“ В. Бернес Стевені, петроградський кореспондент лондонських газет, так між іншим писав про Україну:

Чим була б Росія без України? Легко відповісти, коли сказати, що Україна, Крим і Кавказ це її сади і городи. Українське підсоння лагідне і помірковане. а чорнозем, той пас землі, що простягається від долишньої Волги до Карпатів, неймовірно родючий. Тільки трохи води і людської праці треба, щоб та врожайна земля зацвіла як троянда. Бо дякуючи тасмним впливам повітря. ґрунту і теплого літнього сонця, все там росте, все вспіє, всього повно: збіжжя, товару, звірини, риби. птахів.

Зовсім не так, як в Великоросії, де тільки темні соснові ліси, села без усякої деревини й хати з голих дерев'яних пнів. По селах на Україні — хати чистенько вибілені, оточені садками і високими тополями, виглядають чудово. Ті села розташовані вздовж берегів великих рік, Дніпра, Дністра, Дону та їх припливів, або понад степовими балками світяться вночі своїми вогниками, як привабливі маяки на морі.

Коли восени мандруєш цією блаженною стороною — все повітря наповнене пахощами сіна, пшениці і різноманітного зілля. Особлива прикмета українського краєвиду — це соняшники, які можна бачити всюди. Насінням його годують курей, добувають олію для їди та освітлення, а також їдять замість горіхів. Як українець немає що робити — він лугає насіння. Але його найбільша розвага — в люльці. Українці запеклі курці. Розказують, що підчас перебування в Туреччині один гетьман так багато курив, що проміняв жінку за тютюн та люльку.

В кого чутлива душа, той не забуде чарівних українських ночей, співу солов'їв по галях та кущах навколо тихих сіл

Благословенної України, тих здорових, чорнявих, рум'яних сільських дівчат, їх мережаних та вишиваних убрань, їх буйного темного волосся, уквітчаного польовими квітками і кольоровими стрічками. Від раннього ранку до пізньої ночі чути по селах, то веселі, то жалісні пісні, лунає дівочий та парубочий спів.

В тих народніх піснях, дивних і особливих, українські селяни не лише згадують славу та бурхливу історію незабутньої козащини, але й оспівують своє буденне життя, його пригоди й переживання. Деякі пісні трохи нагадують староанглійські мадригали та інші пісні, співані колись по дворах Італії, Франції й Англії. Але переважно вони надзвичайно оригінальні, особливо козацькі пісні. Козаки ніколи не були в такім рабстві, як росіяни, і їх музика живіша.

У празники та свята весь народ вже від рана на дворі: йдуть до церкви, вертають з богослуження, або так собі, одягнувши свої гарні мережані свитки парадуються по вулиці. Молоді парубки ходять собі гуртами, пишаючись в білих сорочках, вишиваних квітами, хрестиками, зірками та іншими узорами, в чорних оксамитних штанах і чоботах з блискучими халявами. Підперезуються ті сільські парубки широкими червоними поясами, на головах звичайно високі барашкові шапки.

На вигляд українці зовсім неподібні до росіян. Вони набагато вищі, пересічно 5 футів і 8 дюймів і до 6 футів на зріст, круглоголові, кароокі з довгими та рівними носами, тоді як типічний росянин середній на зріст, синьоокий, ясноволосий, і білявий на обличчі. Українці голять бороди, але залюблені в довгі, тяжкі, звисаючі додолу вуса.

Коли вірити росіянам, то „хахли“ дуже ліниві і залюбки дармують. Але той осуд несправедливий. Як тільки дозволяє погода — український селянин при роботі: запряже до плуга 2—3 пари волів і оре

свою ниву. Український чорнозем тяжкий і треба його твердо й глибоко орати, але за те він дуже плодючий і добре винагороджує хлібороба.

Як тільки стане сніг, на місяць раніше, як в північній Росії, то ви бачите українського селянина від досвідку до вечора на полі, як він садить і сіє всяку пашню, жито, пшеницю, ячмінь, овес, горох, квасолу, конюшину, буряки, часник, тютюн. Хоч виглядає, що українець поволі рухається, але коли він вирішив робити, то робить справжньо. Цілий день жне й косить майже без перерви, спочиваючи лише кілька хвилин, щоби випити чарку і закусити житним хлібом з часником, або огірком. А щоби так махати косою від сходу до заходу сонця, на те треба великої сили й витривалости.

В жнива збір великий, а робітників не вистарчає, так що треба навіть жінок і дітей притягнути до помочі, щоби зібрати багатий врожай пшениці, жита, ячменю, гречки, лівса, і проса. Бувало й так, що для багатого жнива не вистарчало робітників і збіжжя гнило на полі. Щоб запобігти цьому лихові, щоліта яких 150—200 тисяч косарів приїжджає з північних губерній, щоби допомогти зібрати і завести літні плоди прекрасної України. Польові роботи звичайно тривають у червні, липні і серпні місяцях, коли нарешті приходить пора збирати гарбузи і кавуни, які в тому плодючому краю ростуть на відкритому повітрі так буйно, як в Англії ріпа. За десять копійок можна купити пару кавунів, а за п'ять — фунт винограду. Україна й Кавказ продукують тисячі тон тютюну, від найдешевшої «махорки», до найкращого турецького.

Не треба забувати про кокурудзу й буряки та за великі українські виноградники. З винограду роблять вино, яке йде до Англії за французьке червоне, або бургундське.

З сказаного ясно, що рільництво є на Україні усім — життям і душею тої чарівної землі, яка коли б її належно вправляти, могла б вижити половну Європи. Хліборобство дає українцеві життя і прожиток так як росіянинові праця по глибоких лісах і на великих ріках та озерах.

Зайшовши до деревляної хати виго-

лодженого мужика північної Росії, можна дістати лише чорного хліба, чаю і так звані „щі“ (зупа з капусти), дуже рідко коли — яєць, масла або м'яса. Але на Україні найдете в селянській хаті хліб, кашу, молоко, сало, курку, рибу, ярину, овочі, сметану, яйця і всяку їжу, яка в пустій і холодній Росії вважається делікатесом.

Українські селяни стараються, щоби самим заспокоїти свої життєві потреби. Коло білостінних хаток плекають по городах не лише овочі й ярину, але також тютюн і всяке кухонне й лікарське зілля. Зручні й пильні господині самі роблять полотно і шиють одіж, чоловіки виправляють шкіру для чобіт і упряжі. З польових і городових рослин добувають фарби для всякого вжитку.

Коли взяти під увагу особливий клімат України з гострими зимами і спекою в літі, різnorodність та кількість праці українського селянства, то годі називати його лінивим, або дармующим. Треба також знати, що й вони самі й їхні хати надзвичайно чисті.

В повістях М. Гоголя можна прочитати, як козакі давніх часів кохалися в багатому одягу і гарновиробленій зброї. І до сьогодні українці дуже люблять гарне убрання і всякі прикраси.

Росія славна по всьому світі своєю гостинністю і щедрістю, але в Росії найбільш гостинні й щирі є українці.

Як тільки скінчилися тяжкі польові роботи, зараз молодь починає бавитися і веселитися. Молоді дівчата й парубки збираються щовечора то в одній, то в другій хаті, співають, танцюють та веселяться, нераз до самого ранку. На таких вечорницях можна побачити давні козацькі танці.

Перед святами старі жінки й молоді господині чистять і білять хати, варять, печуть, смажать і вудять. Всі одягаються в найкращу одіж. Святі образи прибирають стрічками, трояндами і вишиваними рушниками, та засвічують перед образами кольорові лампи (лямпади) й свічки. Хто входить до хати, повинен перехреститися і поклонитися перед образами.

Дуже задовоно було описувати всі численні та особливі святочні звичаї й обходи. Не менш цікаві весільні звичаї та

всякі народні празники і торжества.

Українське життя прекрасно представлене в творах Гоголя і Шевченка. З тих двох геніїв, Гоголя можна порівняти до англійського Дікенса, а Шевченка до Роберта Бернса. Шевченкові сумні, але прегарні поеми про його любов Україну, перекладені на англійську мову.

Так розхвалив англієць нашу землю, яку він називає «Благословенною Україною». При кінці своєї статті розказує він про українські народні вірування, русалок, відьом, лісовиків, вовкулаків, опирів. Пише про „Ніч під Івана Купала” Гоголя, і порівнює все те з Шекспіровим „Сон літньої ночі”.

Степан Глід

В Т Е Ч А

ОПОВІДАННЯ

„...Сором сліз, що ллються від безилля...

Л. Українка

Одого разу Івась пас коні в балці, недалеко за селом, бо батько виражаючи говорив йому:

„Недалеко, сину, заводь коні, бо тепер небезпечний час... А коли почуєш тривогу, або побачиш якесь військо — спіши до дому“.

Десь далеко з-за села затаракотіли постріли.: Тривожно три рази бовкнув дзвін на церкві, сповіщаючи селян про небезпеку.

Івась скоро половив коні й щодуху погнав додому. Назустріч йому бігла вже його старша сестричка й махала руками:

„Скоріше, Івасю, большевики за селом!“

Коли Івась виїхав на гору, то побачив як з протилежної гори, за селом, величезним ланцюгом спускалася в село якась кіннота й обстрілювала село.

Селяни не мали змоги боронитися й всіма шляхами й полем, поміж копами, тікали в напрямку до лісу.

Дома, біля хати, вже стояв віз, повно навантажений різними хатніми речами.

Тільки Івась ускочив в двір, як вся родина кинулась зараз же запрягати коні, а батько, поцілувавши всіх, вискочив на воза.

„Тату, і я з вами! — гукнув Івась і не чекаючи згоди, видряврався на віз.

„До побачення, мамо! До побачення Катре!“.

Коні вихором мчались за село. Кулі зловіщо дзвонили в повітрі. Колеса воза дзвонили своїми тарілками й немов послали матері й сестрі: „До побачення! До побачення!... що ще довго стояли за двором і дивилися їм у слід.

За селом, на одній дорозі — в напрямку до лісу, збилось дуже багато людей. Тут були верхи на конях, були й возами, бігли самі й гнали худобу.

Тут були старші мужчини, були молоді хлопці і дівчата. Всі вони тікали до лісу спасаючи своє життя. Ще й кілометра не відбігли останні втікачі від села, а большевицька кіннота вискочила за село й погналася за втікачами. Кузьма Кисіль ввесь час дзвонив у дзвін і тому тепер біг з села самий останній, тримаючи в руках гвинтівку. Большевицька кіннота вспіла нездогнати його ще в степу. Так, чи інакше — смерть була неминуча. Спаситись не було можливості і він рішив дорого віддати своє життя. Добігши до рівчачака, він заліг у ньому й почав відстрілюватися від кіннотчиків, що наближалися до нього.

Загрімилі влучні стріли. Большевики один за одним по черзі падали з коней.

Погоня затрималася. Втікачі віддалялися від села. Але довго Кузьма триматися не міг — набоїв не стало й його захопили живого, тісно скрутили руки і мабуть, як найбільшого „бандита“ погнали до штабу. Кузьма, ризикуючи власним життям врятував життя сотням безборонних людей, що перебігли через яр, сховалися в лісі.

Вже надходив вечір, як втікачі, розсипавшись по ярах та попід кущами в лісі, відходили від переляку й відпочивали після семикілометрового бігу.

Коли вже зовсім стемніло й погоні не було чути, втікачі пустили худобу пастися, а самі зібралися докупити й радилися — що їм робити далі. Вже й на світ почалось благословитись, а втікачі не спали: розповідали один одному тихенько про вчорашні події та кожний журився за долю своїх рідних, що залишилися на селі.

Івасів батько раненько вийшов із лісу, щоб поглянути — чи не видно де большевиків і несподівано перед собою побачив кінноту, яка швидко наближалася до лісу. Він швидко скочив у ліс і гукнув до втікачів:

„Большевики під лісом, — тікайте!“

Всі розсипались по лісі... Залопотіли кінські копита й загреміли колесами вози, підскакуючи на пеньках і коріннях дерев...

Івасів батько кинувся до своїх коней, але вони, хоч були спугані, злякавшись, швидко поскакали за іншими кінськими. Ловити не було часу, треба було спасати дитину, що сиділа на покинутому возі.

Вже майже останніми їхали верхи на добрих конях чоловік, а за ним молода дівчина.

„Сило, братику! Рятуй мого хлопця, бо мої коні втекли, а він залишився на возі благав Івасів батько“.

Сила відразу повернув коні, в одну мить запряг їх у воза. Батько тільки встиг поцілувати сина, як віз помчав підскакуючи на пеньках.

„Допобачення, допобачення тату — кричав Івасик.“

Цокотів позаду кулемет і на голови втікачів падали підсічені гілки з дерев. Сила на хвилинку зупинився — напихав у колеса листя, щоб не дзвонили і знову мчав.

По обіді постріли затихли й погоні

вже не було чути. Біля Сили зібралося багато молодих і старших людей. Сила добре знав ліс, був спокійний, сміливий і рішучий. Таким чином Сила став провідником групи втікачів, що рятували своє життя. На вечір зібралося вже коло півсотні людей, а вночі прийшли ще кілька дівчат, що втекли з села. Вночі большевики не лізли до лісу — боялися.

Втікачі пустили коней пастися, а самі про їжу й не думали, навіть ніхто й не згадував. Розклали маленький вогонь, посідали коло нього, а дівчата почали розповідати.

„В селі кіннота Будьонного. Ой, що там робиться! Мстять за повстання проти большевиків. Всіх, кого попадуть на вулиці — рубають. Грабують, палять хати, гвалтують дівчат і жінок“.

„Люди бояться навіть забитих хоронити. Навколо села стоїть варта й нікого з села не випускає“.

Потім дівчата почали розказувати: кому спалили двір, кого вбили, кого пограбували і кому заподіяли іншої кривди та й про те — хто прислугується большевикам і допомагає їм катувати і розстрілювати наших людей.

Десь перед ранком прийшов до них і Кузьма. Всі були раді, що він врятувався й розпитували його. Кузьма спокійно розповідав:

„Вони гадали, що я якась велика риба й тримали в карцері при розправі, щоб показати мене самому Будьонному. Коли мене відвідала жінка я попросив її, щоб вона принесла мені в горшку долото. Вікно в карцері було низько, а в день мене не дуже пильнували. Я потихеньку виколупав ґрати й серед білого дня втік. Мене запримітили, коли я вже добігав до густих кущів на березі. Стріляли та не потрапили, шукали й не знайшли. Я просидів в очеретах до ночі, а в ночі втік сюди. Правду сказати — шомполами мені добре всипали — я тепер не можу сісти, а вони хотіли, щоб я там в них сидів,“ додав він.

Всі засміялися, а Кузьма розповідав далі.

(Далі буде).

Із творчості сумівців

НА СВЯТО МАТЕРІ

Для Тебе Матінко Святая,
Велична постате Творця!—
Що Сина Правди породила,
Від Бога Духа і Отця.

З перед віків, з Первопричини
Для всіх Народів і Колін,—
Твій Син Воскреснув — Україно!
Воскресни й Ти з своїх руїн!

Бо дні грядуть, яких чекає
Весь схід розп'ятих матерей,
Червоним катом Ченгізхана,
Садиста з крові і костей . . .

І Ти, що там, лишилась в хаті,
На тій землі, землі Батьків,
Яка є наша від віків —

Голгофта пада—Мати, Мати!—
Твої Сини такі багаті,—
Невздрять, ні смерти, ні гробів!

12-5-1946 р.
в Альпах.

В. Лагодюк

Я ВІРЮ ВЕРНЕМО ТАКИ!

Весна наблизилась красна
Серед страшних і грізних штормів, —
Та нагадала знову в снах
Любов і юність неповторну.

Ліси розспівані, гаї —
Степи, лани, діброви, бори
Й дівочу пісню у маї
На нивах рідних незорих.

І бачу знову мерехтить
Промінням золотим у плесах
Дніпра широкого, що спить
Прокляттям грізного Зевеса...

Ну щож, минуле не вернуть,
Ні днів юнацьких, ні кохання!
Але матуєю пригорнуть
По всіх цих мандрах і скитаннях,
УПА когортам завдяки —
Я вірю вернемо таки!

З життя СУМ-у у Великобританії

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ В ЧОРЛІ

За ініціативою Осередку СУМ і Відділів СУБ двох гостелів Вудлянде і Гайвас спільно відсвятковано Свята Христового Воскресення.

Після підготування всі гості прибули до домівки католицької церкви в Чорлі, де відбулося спільне свячене, за старим українським звичаєм. Над усім панував святочний настрій. І ось понеслась горяча богатомовна молитва до Всевишнього, після якої п. Ільків Андрій привітав всіх присутніх і виголосив змістовну доповідь

почали ділитися свяченим. В товариській гутірці і святочному настрою минав час, а коли присутні розходилися додому, кожен був сповнений вірою, що недалеко той час, коли ми всі зможемо засісти знова до спільного свяченого, але вже з своїми рідними і близькими в рідній хаті, в вільній незалежній Батьківщині.

З нагоди Свята присутні зложили £ 3:13:6 на пресовий фонд сумівського журналу „Голос Молоді“ та £ 4:10:0 на прес. фонд „Український Самостійник“.

Учасник сумівець.

Антибольшевицька демонстрація в Бостоні.

про значення цього великого Свята. Встановивши з місць і однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять всіх тих, яким недовелося засісти за святочні столи в цей день.

Змістовний реферат про Великдень в Україні прочитав друг Неживий Ярослав, а опісля з доповіддю виступив п. Калініченко Павло, на закінчення якої закликав присутніх дати допомогу тим братам українцям, які її найбільше потребують. Нарешті пролунало могутнє Христос Воскрес і традиційним українським звичаєм присутні

ПАТРОН ЛОВТОНСЬКИХ СУМІВЦІВ

Сумівці з Ловтон перед роком вибрали собі за патрона свого осередка одну з визначніших постатей у нашій історії людину, яка світила прикладом у житті — Григорія Сковороду.

Народився він 1722 р. на Слобідщині. За свого життя, подібно, як колись перед народженням Христа грецький філософ Сократ ходив Сковорода по Украй-

ні у сірій свиті і та навчав.

Клич „Іноті селтон“ — „Пізнай самого себе“, був основою його філософічного світогляду й „зерна всіх наук криються у душі людини“ — говорив Сковорода.

Григорій Сковорода є знаний нам не тільки, як „мандрівна академія“, але рівнож він і багато писав. Однак, на жаль, друком не появилася ні один твір, бо московська цензура вела великі переслідування.

Тільки відписи рукописів кружляли по селянських хатах, подібно, як це було з „Історією Русів“. Пісні і псалми Сковороди, це усна словесність, яка дійшла до наших літ яка ідучи з уст до уст. З його філософічних творів треба хоча згадати: „Дружна розмова про душевний спокій“, „Книга Асхань,

про самопізнання“, „Алфавіт або буква“ спокою“, Діяльог про старинний світ і т. д.

Крім цього Гр. Сковорода клав велику вагу на громадське життя. Він казав: „Щасливий, хто зв'язав свій приватний обов'язок з загальним“.

Живучи в поганих часах взаємовідносинах між „чорним“ народом та „білими панами“, Григорій Сковорода кинув клич звороту аристократичної верхівки до цього народу, з котрого ця верхівка вийшла.

Помер „український Сократ“ 1794 р. Значіння цього нашого філософа незвичайно велике. Вплив його видно на наших перших письменників III. Доби — Котляревського та Квітки. Треба при цьому згадати перший на Україні

В п'ятницю, 2 червня, як що року на Зелені Свята, відбувся величавий похід католиків вулицями міста Манчестеру. В поході брала участь українська громада м. Манчестеру і околиці. Поява української групи, частинно в національній ноші, викликала велике зацікавлення в багатотисячній масі глядачів, доказом чого були безнастанні оплески і вислови похвал для української групи. Вечірня місцева преса помістила декілька світлин української групи в та прихильні згадки про її участь в поході.

На фото: Чоло походу української групи. Друга світлина побіч.

Фото: І. Курніль

університет, який повстав у Харкові головно з іо. жертв „сковорсдинців“, обго тих, яких Сковорода своїм прикладом та живим словом вчив думати та хотів добути знання.

Якщо б не було „Історії Русів“ та Сковорди відродження українського письменства значно прізізнилося б.

Ю. М.

КОМУНІКАТ Крайового Комітету Спільки Української Молоді у Великобританії

Крайовий Комітет Спільки Української Молоді, за інформацією Голови Генерального Церковного Управління Української Православної Автокефальної Церкви, повідомляє, що при кінці червня або на початку липня ц. р. прибуває на терен Великобританії Його Високопреосвященство, Високопреосвященний Владика Митрополит Полікарп.

Прибуття Високопреосвященішого Владика Митрополита збігається з роком, на який припадає 75-річчя з дня Його

народження.

Крайовий Комітет, в імені молоді зорганізованої в СУМ-і вітає з приїздом Його Високопреосвященство, Високопреосвященного Владика Митрополита Полікарпа і в 75 річчя з дня Його народження бажає Мкогих Літ.

Річні Загальні Збори Укр. Жінок

Дня 17 червня ц. р. відбулися Річні Загальні Збори Орг. Укр. Жінок Великобританії. Народи проходили ділово, хоч і не обійшло без виступів зражених амбіціями жінок. Малось вражіння, що жіноцтво приступило до нарад зовсім не підготовано. Проте важним є факт, що до нової управи увійшли жінки з організаційним хистом і певним організаційним досвідом а це вже є запорукою що жіноча організація на терені Англії буде організацією діючою а не паперовою, як це було до цього часу.

Головою організації вибрано п. Гординську.

Присутний.

Мужеська частина української групи в похіді.

Фото: І. Курпіль

СУМ у широкому світі

ЩО НАМ
ПИШУТЬ?

КРАЙОВИЙ З'ІЗД СУМ-у В ПАРАГВАЮ

ВІД РЕД. В дещо скороченій формі мистимо репортаж з перебігу Крайового З'їзду СУМ і загальної праці Спілки в Парагваю.

29 січня 1950 р. в місті Енкарнаціоні при участі 33-ох умандатованих делегатів від Осередків, які репрезентували 135 членів Спілки, почесних гостей в формі Президії товариства „Просвіта“ та інших гостей, які мусіли перебороти ряд різних труднощів, зв'язаних з умовами життя в Парагваю, відбувся Крайовий З'їзд СУМ.

На закінчення З'їзду, що визначився своєю діловитістю, делегати загальною згодою і окликами »Слава« винесли такі резолюції: 1) Сумівці в Парагваю не забувають, що вони є органічною частиною українського народу і разом з ним змагаються до здійснення найвищого ідеалу — здобуття Української Самостійної Держави. 2) Сумівці в Парагваю шлють палкий привіт цілому українському народові на Рідних Землях і розсіянним по всьому світі та голосять про конечність розподілу російської імперії, цієї жорстокої тюрми народів, на вільні національно-северенні держави. 3) З'їзд закликає всіх сумівців в Парагваю, хоч і закинутих в Пралісах на „чакрах“ під спекою і обтяжених працею за існування, сильно та обєднано змагатися за ту саму ідею — Української Державности — за яку бореться українська молодь на Рідних Землях в славетних рядах У.П.А., чи терпить в тяжких засланнях. Помагаймо їм у тій боротьбі чим лише зможемо! Плекаймо у себе такі прикмети ума й характеру, які зробили б нас готовими й гідними стати кожної хвилини плече об плече у тому великому змагу за нашу українську Ідею, щоб здійснити найкращі заповіти наших батьків! 4) З'їзд закликає всіх членів СУМ-у в Парагваю зберігати традиції Рідного Краю, вивчати його

славну історію, провадити виховну діяльність над собою, а при всьому тому непохитно зберігати засади християнської етики і моралі та бути вірними гаслові: „Бог і Батьківщина“, здійснюючи цю вірність словом і ділом.

Так українська молодь в Парагваю, ставши на шлях свідомого національно-організованого життя йде вперед. Вона взяла собі за гасло старовинне козацьке: „Згобути або вдома не бути“.

Осередок СУМ-у в Фрамкалле (Парагвай)

Осередок СУМ ім. 1-го Листопада в колонії Фрамкалле 4 своєю діяльністю за 1949 рік вибився на перше місце в Крайовій організації. Відсотково тут найбільше зорганізованої молоді. Велика кількість відбуutih сходин вказує на активність членів. Осередок започаткував і перебрав на себе турботи ведення Рідної Школи. Протягом п'ятиох місяців заходами Осередку відбувалися загально освітні та українознавчі курси. На протязі року улаштовано ряд святочних академій. За прикладом сумівців товариські забави вже відбуваються без „кані“ — парагвайської горілки, а доходи призначаються на різні добродійні цілі.

В книгозбірні Осередку знаходяться 198 книжок, які інтенсивно використовуються членами. За рік загально прочитано 431 книжку. Скарбниця Осередку мала поважні прибутки так, що позичками забезпечувала навіть Крайовий Комітет на початках існування.

Річні Загальні Збори уділили абсолютну уступуючій Управі на чолі з д. Лиликом Р., і вибрали не менш енергійну управу, в такому складі: д. Петро Костіз, голова, д. Пристайко, д. Кржепінський — секретар, под. Юлія Долошович — скарбник д. Долошович — бібліотекар та д. д. М. Пристайко і Ярослава Старик — члени.

ПЕРШИЙ ОСЕРЕДОК СУМ-у В ВЕНЕСУЕЛІ

Національні традиції, що їх прищепив ЦК СУМ-у українській молоді на скитальщині в її еччині, глибоко западали в серця молодого покоління. Цих традицій не забула наша молодь і з переїздом на нові місця поселення. Прекрасним ствердженням цього є той факт, що навіть у далекій Венесуелі одним з перших організаційних кроків нашої молоді приїзду туди було створення Осередку СУМ-у.

22. квітня в Каракасі відбулися перші сходи української молоді, в яких взяли участь 12 осіб. Сходина провів один з організаторів і керівників СУМ-у в Бельгії Лев Литвин. Прияві ухвалили створити в Каракасі перший у Венесуелі Осередок СУМ-у та вибрали тимчасовий провід Осередку. Головою став п. Лев Литвин, писарем Юрій-Приймак-Ващенко, скарбником-господарем Володимир Коперник.

На зборах обговорено питання легалізації СУМ-у в Венесуелі. Це справа дуже важка, бо на дозвіл уряду не можна сподіватись, бо уряд хоче денационалізувати всіх емігрантів. Лишається лише існувати під назвою якоїсь аматорської чи спортової групи. Так сходи і вирішили зробити. Крім того ухвалено одразу створити клітину суміського доросту, щоб виховати доріст в національному дусі й підготувати з нього майбутніх гідних членів СУМ-у. Осередок заходився також до влучення до СУМ-у всієї місцевої української молоді.

Про створення першого осередку СУМ-у в Каракасі подав до відома всім клітинам СУМ-у та зацікавленому українському громадянству спеціальним комунікатом організаційний відділ ЦК СУМ-у. Зв'язковим Центру є п. Юрій Приймак.

Тепер розгортається праця по організації подібних осередків СУМ-у і в інших більших скученнях української молоді в Венесуелі.

КОМУНІКАТ

Організаційний Відділ Центрального Комітету Співки Української Молоді подає до відома всім клітинам СУМ-у та зацікавленому українському громадянству, зокрема, українській молоді, що на терені Венесуелі створено перший Осередок Співки Української Молоді в Каракасі та зв'язковий

ПОВІДОМЛЕННЯ

Уважасмо за доцільне повідомити Шановних читачів „Голосу Молоді“ про слідуюче:

Журнал „Голос Молоді“ є офіційним органом Суміських клітин Європи і Австрії.

Журнал редагується редакцією колеґією при активній допомозі всіх членів Крайового Комітету СУМ, які всі є непрофесійними силами. Фінансові спроможності Кр. Комітету є за малі, щоб можна було оплачувати хоч одну редакційну силу, як це було за попереднього Кр. Комітету, або давати винагороду за надіслані матеріяли.

Всю працю зв'язку з видаванням „Голосу Молоді“ редколеґія і члени Кр. Комітету виконують після своєї цілоденної праці в фабриці чи в полі. Вищезгадані факти мусять заохотити і бути моральною піддержкою для всіх сумців, які до цього часу не брали активної участі в збільшенню і покращанню змісту журналу молоді для молоді. „Голос Молоді“ стане на висоті своїх завдань лише тоді, коли кожний сумівець дасть хоч мінімальну допомогу в його розбудові. Надсилання матеріялів до друку, репортажі, світлини, приєднування передплатників, датки на прес-фонд — все це в одній цілості дасть нам такий журнал, яким ми всі бажаємо бачити „Голос Молоді“.

Ми віримо, що в майбутньому ми одержимо належну допомогу від всіх читачів „Голосу Молоді“.

Ред. і Адміністрація „Голосу Молоді“.

центр Орг. Відділу ЦК СУМ-у. Адреса Осередку і Зв'язкового Центру слідуюча: Jurij Pryjmak-Waszchenko La Pastora Esquina Aurora Callejon Z Nr 19 apart 6 Caracas Venezuela

Крім того повідомляємо, що бувшого уповноваженого на Венесуелю, друга Я. Росолу відкликують.

Честь України! — Готов боронити!

За Центральний Комітет
Співки Української Молоді:

/- / О: КАЛИННИК /- / ІГОР ЗАЯЦЬ
внк. обв. голови кер. Орг. Відділу

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС

Крайовий Комітет Спілки Української Молоді і редакція журналу „Голос Молоді“ оголошує літературний конкурс між сумісцями на цьому терені.

Жюрі, які будуть складатися з визначних інтелектуальних сил, призначать нагороди, визначені Крайовим Комітетом, за перші три найкращі праці, в послідовному порядку.

Учасники конкурсу мусять додержуватися слідуєчих вимог:

1. Праця (оповідання, нарис, спогад тощо) повинна мати глибоко-виховну провідну думку.

2. Написана чистою українською літературною мовою.

3. Обіймати три-чотири сторінки друку.

4. Тема праці мусять бути взята з національно-визвольної боротьби українського народу в минулому та сучасному, з життя і боротьби української молоді.

Період, в якому будуть прийматися внесення учасників конкурсу, є від появи цього оголошення до 30 серпня 1950 р.

Три нагороджені внесення будуть видрукувані в журналі „Голос Молоді“ в черговім порядку.

Внесення надсилати на адресу Крайового Комітету С.У.М.

Крайовий Комітет С.У.М.
і Редакція „Голосу Молоді“.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Центральний Комітет Спілки Української Молоді видав другу частину праці проф. Г. Ващенка, з циклу „Матеріали для вишколу Керівників Осередків С.У.М випуск : 3 - 4 п.з. „Виховний Ідеал“

Зміст праці :

Український національний виховний ідеал.

1. Український ідеал людини перед хрещенням Русі.
2. Ідеал людини в творах письменників київської Русі.
3. Ідеал людини в творах письменників княжих часів
4. Ідеал людини в українській народній пісні.
5. Ідеал людини в творах українських письменників нового часу.
6. Сучасні завдання освіти й виховання української молоді.
7. Завдання, що стоять перед українською молоддю.
8. Психічні властивості українців і причини наших невдач.
9. Завдання гармонійного виховання української молоді.
10. Післяслово.

Замовлення надсилати на адресу :

Ukrainischer Jugendverein
Munhen 2,
Dachauer Strase 9/2,
Amerikanische Zone Germany.

Ціна другої частини : 4, НМ, або 1,—ам. дол.—обох частин разом : 6,—НМ або 1,50 ам.дол.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
СПІЛКИ УАІНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Я. ГЕНСІЦЬКИЙ. Ваш допис використаємо пізніше. Пишіть та присилайте до нас матеріали в майбутньому.

Й. ЛЕВИЦЬКИЙ. Вашу річ не помістимо через її низький літературний рівень. Не розчаровуйтеся, пробуйте писати щось інше.

Читайте і передплачуйте „Голос Молоді“.

„ГОЛОС МОЛОДІ“ — місячний журнал української молоді
Редагує: Колегія. В видає: Крайовий Комітет С.У.М у Великобританії
“THE VOICE OF YOUTH” — Monthly Magazine for the Ukrainian Youth in the U. K.
Printed by RK. PRINTING & PUBLISHING CO., 70, College Road, Harrow, Middlesex, England, and published by UKRAINIAN YOUTH ASSOCIATION, 49, Linden Gardens, Notting Hill Gate, London W. 2., England.

Друковано в Українській Друкарні „РІДНА КНИЖКА“.

